

אברהם נוריאל

תרע"ג - תש"א

1913 – 1941

**נפל ביום כ"א באייר תש"א
(18.05.1941)**

ילדות

משנות ילדותו של אברהם נוריאל...

היות ושנות ילדותו של אברהם הם לפני תקופה כה ארוכה, אין הרבה מידע, חומר ותמונות המתעדות תקופה זו, בפרק נפרט ככל הידוע לנו.

אברהם, נולד בשנת 1913, להוריו מאיר וחיבה נוריאל, לאברהם שני אחים נוספים, שמותיהם אינם הוזכרו בתולדותיו של אברהם.

אברהם נולד וחי עם הוריו ואחיו בבגדד בירת עיראק שהיא אחת הערים הגדולות במזרח התיכון.

סימון מפה בגדד שבעיראק

עיראק

דגל עיראק 1921-1958

דגל עיראק מאז 2008

תאריך הלידה המדויק של אברהם אינו ידוע, היות ובעיר הבירה של עיראק, בגדד, באותם ימים לא נהגו לרשום את יום הלידה בספרי הרישום, והסתפקו בציון שנת הלידה.

כאשר הגיעו היהודים ארצה, היו ממשפחות העולים שרשמו את תאריכי הלידה המלאים, על פי רישומים כמנהג היהודים, בספר התפילה.

כמקובל באותן שנים, הלידות היו נערכות בבתיים, בעזרת מיילדות מקצועיות שהיו נעזרות בסבתות המבוגרות, מטבע הדברים הולדת בן, ובמיוחד בן בכור, גרמה לשמחה גדולה במשפחה.

במעמד המיוחד הזה הושר השיר: "יהי שלום בחילנו... בשלווה ישראל... בסימן טוב בן בא לנו... בימיו יבוא הגואל..."

בעיראק היה נהוג לענוד "עפסה" על תינוק שנולד, וכן על היולדת. ה"עפסה" הוא תליון המשמש לשמירה והגנה על התינוק ועונדים אותו על הבגד העליון של התינוק או שמים במיטתו. הקמע עשוי מזהב וכולל חמסה משובצת באבנים בצבע טורקיז.

על פי המסורת של יהודי עיראק, ביום השישי לאחר לידת התינוק נערך טקס הנקרא: "לילת א – סיתי".

במהלך הטקס עונדים "עפסה" אחת ליולדת, ולתינוק עוד "עפסה" קטנה יותר. היה נהוג להזמין את המשפחה הקרובה ולערוך מסיבה, לשיר שירי שמחה, להשמיע כמובן הרבה צהלולים, ולזרוק סוכריות כסימן לגשם של ברכה ומתיקות.

לילדים היו מחלקים ממתקים, והיו שרים: "ששה ששה בית אבוכי טבחו מחשה" (בבית אביך בישלו ממולאים). לא ידוע מה קשר המשפט הזה לטקס, אבל את השיר הזה היו העיראקים שרים בשמחה רבה.

לכל הנוכחים היו מחלקים עלי הדס, סמל לבושם, המסמל את ההצלחה וברכה.

תמונת "עפסה" מעיראק

בטקס ענידת ה"עפסה"

צאצאי
העולים
מבגדד
מציגים את
ה"עפסה"

עיראק:

עיראק היא בין המדינות העשירות במקדשים ובמסגדים. בשל החלוקה האתנית והדתית בעיראק, לכל אחד מהאזורים במדינה ישנו יחוד תרבותי משלו, החל מהמסגדים הסונים, שרבים מהם נבנו בתקופת סדאם, דרך המקדשים השיעיים העתיקים וכלה בתרבות הכורדית בצפון המדינה.

עיראק ידועה כמקום המצאת העוד. רבים מנגניה הטובים של עיראק בעבר היו יהודים, שעזבו לישראל והקימו להקה בקול ישראל. עד נפילת סדאם חוסיין, תחנת הרדיו הפופולרית ביותר הייתה "קול הצעירים". היא שידרה מוזיקה מערבית מודרנית, שקנייתה התאפשרה רק דרך ירדן בשל הסנקציות שהוטלו על המשטר.

הספורט הפופולרי בעיראק הוא כדורגל, נבחרת עיראק העפילה פעם אחת למונדיאל 1986 וזכתה פעם אחת בגביע אסיה בכדורגל 2007.

נגן העוד העיראקי עומר בשיר

הקהילה היהודית בבגדד:

הקהילה היהודית בבגדד בפרט ובעיראק בכלל, הייתה ממרכזי התורה החשובים ביותר של יהדות המזרח והעדה הספרדית, והיא הוציאה מתוכה גדולי תורה וגדולי פוסקים.

בדורות האחרונים ניתן לציין את הרב עובדיה יוסף, הרב יצחק נסים, הרב מרדכי אליהו, (האחרון נולד בירושלים אך מוצא משפחתו מבגדד).

לפניהם היו מגדולי הדור וגדולי הפוסקים, הרב יוסף חיים מבגדד, שחיבר את הספרים: הבן איש חי, "שו"ת תורה לשמה", "רב פעלים" ועוד. והרב יעקב חיים סופר מבגדד מחבר "כף החיים על הטורים או"ח ויו"ד של השו"ע.

כמו כן, גדול המקובלים הספרדיים בדורות האחרונים היה הרב יצחק כדורי.

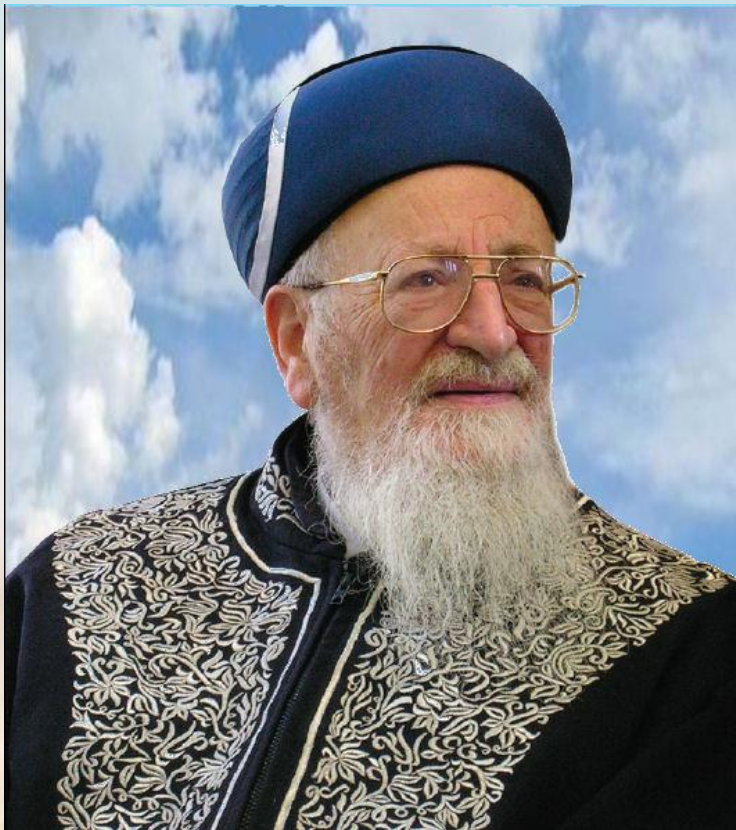

הרב יצחק כדורי

הרב עובדיה יוסף

הרב יצחק ניסים

הרב מרדכי אליהו

הרב סופר

בבגדד שבעיראק קבור הנביא יחזקאל, כבר מתקופת
הגאונים ובמשך קרוב לאלף שנים מוצאים תיאורים של עלייה
לרגל (בערבית: זייארה) של יהודי עיראק אל הקבר.

הזייארה מוזכרת בספרי מסעות של נוסעים, יהודים ונכרים,
שפקדו את עיראק ואירועים אלו עשו עליהם רושם רב.

העלייה לרגל התרכזה בשני מועדים עיקריים, חג שבועות,
שנקרא בפי יהודי עיראק "עיד אלזיארה" (חג העלייה לרגל)
וחודש אלול.

יהודים בבליים עומדים
לצד קבר הנביא יחזקאל
בצ'פיל שבעיראק, 1932

קבר יחזקאל הנביא

ילדות בבגדד בשנים אלו לא הייתה דבר קל כלל וכלל.

ע"פ עדויות של עולי בגדד החיים היו מורכבים ביותר מהבחינות השונות. ילדים קטנים בבתי הספר חוו לפתע פתאום אובדן של חברים, שכנים או קרובי משפחה, אותם "נאבדים" קמו ועלו ללא הודעה והכנה מוקדמת לארץ ישראל.

אחת הנשים שעלו מבגדד מספרת עד כמה היה קשה לראות יום יום נעלמות תלמידות שהיו חברות יקרות שלה ונעלמו ללא עקבות. היא מספרת כי לא ידעה לאן נעלמו. בהמשך התברר לה שהן עלו לארץ ישראל בדרך לא חוקית.

באותה תקופה היו יהודי בגדד מלאי כיסופים וגעגוע לארץ ישראל, ישנם תיאורים ושירים רבים המבטאים געגועים עזים, למרות זאת היו הרבה שכלל לא חשבו על עליה, במיוחד אלו שהיו מבוססים כלכלית. היו משפחות שבהן רק אחד הילדים/ות רצו לעלות בגלל החברים/ות שנעלמו להם לפתע פתאום או קרובי המשפחה שעלו.

ספרה עולה נוספת שעלתה בשנים המאוחרות על החיים המלווים בפחד וחשש יומיומי. הפחד לאבד את חברות הילדות שלה, לאחר שאבדה אנשים רבים מהמשפחה: דודים, דודות, סבים, סבתות- כולם עלו כבר ארצה, ורק הם משפחתה נשארה בעיראק.

מגורי ילדים בבגדד- עיראק

בית הספר "אליאנס"
עיראק

תמונות ילדים בבגדד

משפחתו של אברהם הייתה מאותן המשפחות שעלו
לארץ ישראל, הוריו של אברהם החליטו להצטרף
לעלייה.

היה זה בשנת 1924, בתקופת לימודיו בבית הספר
שבבגדד.

אברהם היה רק כבן 11 בעלייתו עם משפחתו מבגדד.
ילד קטן שצריך לעבור שינוי כה גדול בחייו, לעזוב את
העיר בה גדל, את לימודיו וחבריו, את משחקי החצר
שהיה רגיל בהם, ובעצם את כל אורח חייו.

משפחה יהודית בבגדד אורזת את חפציה לעלייה

שיר המבטא את כיסופים וכמיהה לארץ ישראל

מהמחבר יהודה הלוי :

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב

איך אטעמה את אשר אכל ואיך יערב

איכה אשלם נדרי ואסרי, בעוד

ציון בחבל אדום ואני בכבל ערב

יקל בעיני עזב כל טוב ספרד, כמו

יקר בעיני ראות עפרות דביר נחרב.

לאחר התלאות והקשיים שבעליה, השתקעה משפחת נוראל בירושלים.
אברהם השלים את שנות הלימוד בבית הספר בירושלים.

ירושלים באותה תקופה

בגרות

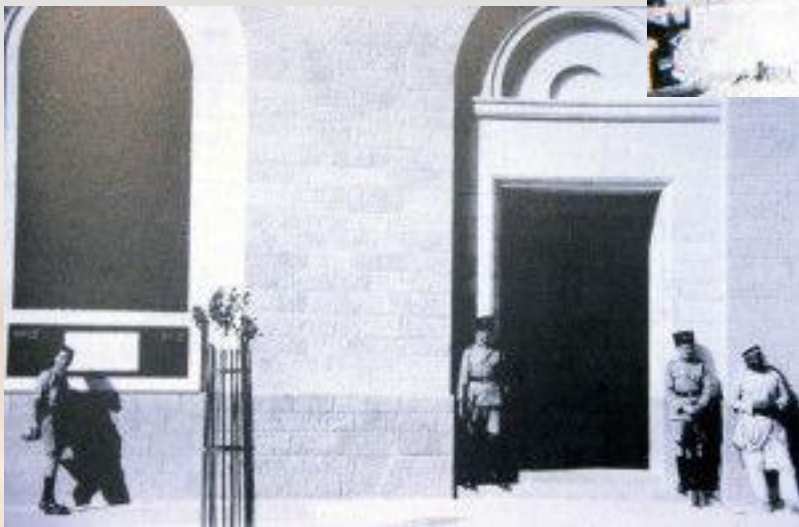

משנות בגרותו של אברהם....

גם משנות בגרותו של אברהם שהיו לפני תקופה כה ארוכה, בשנות המנדט הבריטי בארץ ישראל, אין הרבה מידע, ואין מספיק חומר ותמונות המתעדות תקופה זו, וכן לא ידוע מספיק בהקשר לשנים אלו על אברהם, ננסה להביא את מלוא החומר והמידע על תקופת בגרותו שלו.

מלון "המלך דוד" בירושלים

בנין הדואר בירושלים העתיקה

תמונות מירושלים העתיקה

תקופת המנדט הבריטי בארץ ישראל

"תקופת המנדט" היא התקופה שמכניסת הצבא הבריטי לארץ ישראל בקיץ 1917, ועד לסיום המנדט בחצות הלילה שבין 14 ו-15 במאי 1948.

השלטון הבריטי בארץ ישראל החל בכניסת הצבא הבריטי לדרום הארץ והתקדמותו עד לכיבושה, במהלך 1917.

בדצמבר 1917 הוכרז ממשל צבאי בריטי, במקביל להתייצבות קו החזית במרכז הארץ. הכוחות הבריטיים המשיכו צפונה וכבשו את הארץ כולה בקיץ 1918.

ב-1 ביולי 1920 החל ממשל אזרחי בריטי בראשות "הנציב העליון" הראשון הרברט סמואל.

29 בספטמבר 1923 הוא המועד הרשמי בו ניכנס לתוקפו המנדט שקיבלה בריטניה מחבר הלאומים על ארץ ישראל.

דגל הממלכה המאוחדת-
הדגל הרשמי של המנדט הבריטי

סמל המנדט הבריטי

גבולות המנדט הבריטי

כניעת ירושלים בפני הבריטים

הנציב העליון הרברט סמואל מאזין לקריאת הכרזת המנדט

ממשלת המנדט בראשות הנציב העליון פיתחה את הארץ בכל תחומי התשתיות: סלילת כבישים, מערכות מים וחשמל מודרניות, תחבורה ציבורית בין כל חלקי הארץ והמזרח התיכון.

בעשור הראשון חוותה הארץ שגשוג חסר תקדים זה מאות שנים. העלייה השלישית והרביעית של היהודים לארץ ישראל הביאו לגידול משמעותי של היישוב היהודי החלוצי.

עם זאת הסכסוך היהודי-ערבי על ארץ ישראל החל להיעשות אלים יותר ויותר. ואולם בסיומו של העשור הראשון למנדט הבריטי חרף הקשיים והאתגרים היה ברור לכול שהיישוב היהודי נעשה ל'מדינה בדרך'.

בהמשך כאשר היישוב היהודי הבין שבריטניה מתנגדת להקמת המדינה, החליט היישוב היהודי להתנגד לבריטים בארץ על מנת לגרום להם לשנות את מדיניותה ולהביא לסילוקה מארץ ישראל. התנגדות זו זכתה לכינוי "תנועת המרי", הוקמו תנועות מרי שונות, ביניהן: אצ"ל, לח"י, ההגנה פלמ"ח ועוד. התנועות ארגנו מבצעים שונים כנגד הבריטים (ליל הרכבות, ליל המשטרות, ליל הגשרים, פיצוץ מלון המלך דוד ועוד...). הבריטים הגיבו בהתאם, וארגנו גם הם פעולות שונות.

הבריטים החליטו לסיים את המנדט בשעת חצות שבין 14 במאי ל-15 בו, כאשר הנציב העליון הוריד את דגל בריטניה בנמל חיפה. ביומו האחרון של המנדט הבריטי, ב-14 במאי 1948 הכריז דוד בן-גוריון על הקמת מדינת ישראל, ופרסם צווים ראשונים להחלת השלטון החדש החל מחצות הלילה.

פיצוץ מלון המלך דוד בידי האצ"ל

תקופת המנדט הבריטי בישראל

הקמת שכונות חדשות בירושלים באותה תקופה:

הקמת שכונת רוממה

הקמת שכונת בית הכרם

לאחר סיום שנות הלימוד בבית הספר השקיע אברהם את עצמו
בלימוד בשיעורי ערב, ובמהלך היום עבד כחשמלאי.

בזמנו הפנוי היה אברהם מרבה בסיורים בסביבות ירושלים ומדבר
יהודה, אזורים שחיבב מאוד. הוא הכיר היטב את אזורים אלה ואף
היה משמש כמורה דרך ומדריך.

ע"פ העדויות היה אברהם חביב ואהוב מאוד על חבריו ומכריו. הרבה
אודות לפועליו וכישוריו.

מדבר יהודה 1940

מטיילים במדבר יהודה בתקופת המנדט הבריטי

ממראות מדבר יהודה

מדריך מרצה בפני מטיילים באזור

ציוד מטיילים
לפני היציאה
למדבר יהודה

"הפועל" ירושלים:

אברהם היה מחבריה הפעילים הראשונים של תנועת הספורט "הפועל" בירושלים, הפועל ירושלים היא קבוצת כדורגל ישראלית מהעיר ירושלים, המשחקת בליגת העל. הקבוצה הוקמה בשנת 1926 והיא נמנית עם המועדונים הוותיקים ביותר בליגה הבכירה בארץ ישראל.

סמלה הראשון של
"הפועל" ירושלים

בראשיתה של "הפועל" תנועת הספורט
בה השתתף אברהם:

מהתמונות הראשונות של "הפועל"

מהשחקנים הראשונים....

מהמודעות על התחרויות הראשונות בתנועת הספורט

אצטדיון "הפועל" הישן

תיעוד ממשחקה הראשונים של "הפועל"

גיוס לצבא

משירותו הצבאי של אברהם...

ארגון ההגנה:

אברהם היה חבר בארגון "ההגנה", או בשמה המלא "ארגון ההגנה העברי בארץ ישראל" היא הארגון הצבאי הגדול והמרכזי של היישוב היהודי והתנועה הציונית בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי. ארגון ההגנה היה קיים בין השנים 1920 ל-1948.

הארגון היה התשתית להקמת צבא ההגנה לישראל עם הקמת המדינה.

מיום הקמתה נועדה ה"הגנה" להיות כוח צבאי עממי גדול, הכולל כל איש ואשה מגיל 17, הכשירים לשירות. תחילה היא מנתה מאות ואלפים ובשנות הארבעים מדובר היה כבר ברבבות. מבחינת השלטון הבריטי הייתה ה"הגנה" ארגון מחתרת חשאי מובהק, אולם בקרב היישוב היהודי הייתה ידועה לרבים. עממיותה וכפיפותה המוחלטת למוסדות הנבחרים הפכו אותה לצבא "המדינה שבדרך".

ה"הגנה" נטלה על עצמה להגן על הנפש והרכוש של היישוב ואנשיו, כאשר האויב הפוטנציאלי היה היישוב הערבי בארץ, שכמה פעמים בשנות העשרים והשלושים יצאו אנשיו לפרוע ולפגוע ביהודים

חברי ההגנה באימונים

ההגנה

סמל ארגון "ההגנה".
כיום מהווה חלק מסמל צה"ל ומוענק כסיכת מ"מ
לבוגרי קורס קצינים

בית הוועד הפועל של ההסתדרות ברחוב אלנבי 115
משכנה של מפקדת "ההגנה" הארצית בשנות
השלושים

הקורס הראשון למדריכי ארגון ההגנה 1938

חברי הגנה צעירים צועדים בעמק יזרעאל 1939

אנדרטת ההגנה בגבעת ההגנה על הכרמל

לוחמי ההגנה

מאורעות תרצ"ו - תרצ"ט / 1936-1939

כשהיה אברהם כבן 23, בשנת 1936, עם פרוץ מאורעות תרצ"ו, גויס אברהם למשטרת היישובים העבריים.

מאורעות תרצ"ו - תרצ"ט (1936 - 1939), או כפי שקראו להם הערבים והאנגלים - "המרד הערבי הגדול". מרד זה היה מרד מאורגן, שפרץ בארץ ישראל המנדטורית, ונמשך בהפסקות עד מרץ 1939. הערבים דרשו משלטון המנדט הבריטי: עצמאות, עצירת גל ההגירה של יהודים בעלייה החמישית, והתנגדות להקמת בית לאומי לעם היהודי בארץ ישראל.

המרד כלל בעיקרו פעולות טרור של ערבים נגד מוסדות המנדט הבריטי ששלט בארץ ישראל ונגד יהודים. פעולות אלה כללו תקיפות כנגד חיילים בריטיים, מוסדות השלטון הבריטי ונציגיו, תקיפת יהודים והצתת גידולים חקלאיים ורכוש יהודי. המרד כלל גם טרור פנימי בתוך הציבור הערבי, בעיקר כלפי מתנגדי המרד. מאורעות אלה היו שונים מן הקודמים להם בהיקפם, בעוצמתם ובארגונם ונמשכו גם תקופה ארוכה יותר. היקף הפעולות האלימות ועוצמתן גבר עם הזמן. לצד פעולות הטרור נערכו הפגנות, נערכה שביתה רחבת היקף בניסיון לפגוע במשק היהודי, ובוצעו פעולות מרי אזרחי כדוגמת סרבנות מיסים.

המרד לא השיג את מטרותיו: הדרישות הפוליטיות של הערבים לא התקבלו על ידי השלטון הבריטי, היישוב היהודי לא נפגע באופן מהותי ממעשי הטרור ואף התחזק, הופחתה התלות בפועלים ערבים ובמשק הערבי, נפתח נמל ים בתל אביב, ושיטת יישובי חומה ומגדל באה לעולם, באישור שלטונות המנדט עד 1938, תוך עקיפת גזרות הספר הלבן של פאספילד. לעומת זאת הציבור הערבי הוכה מבחינה כלכלית וצבאית, והתדרדר למצב של אנרכיה פנימית עקב הטרור הפנימי.

לוחמי כנופיות ערביות בתקופת המרד הערבי הגדול (1936)

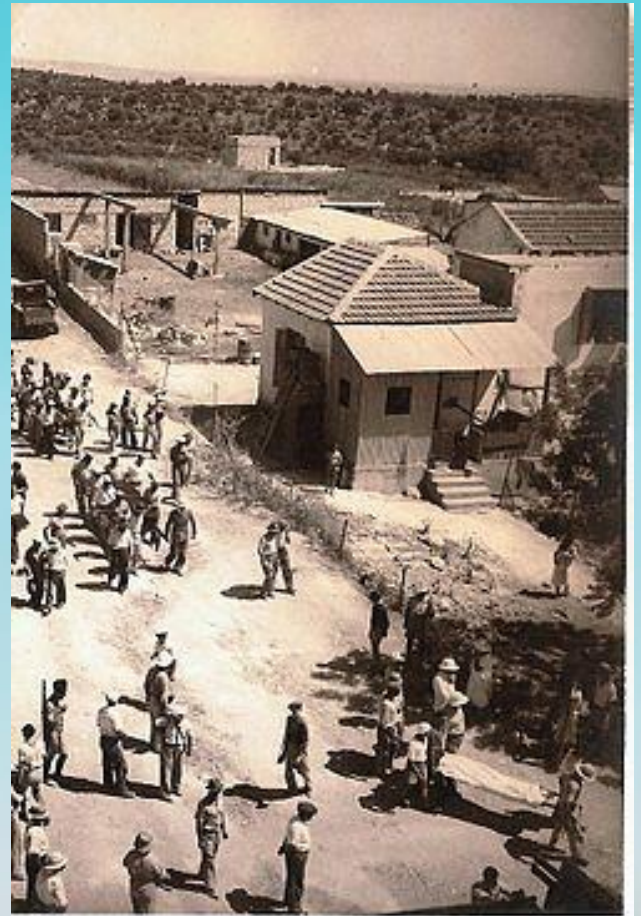

ילדי משפחות שבתיהן נהרסו על ידי ערבים, מקבלים
מחסה בתל אביב, 1936

שרידי אוטובוס שהסיע נוסעים יהודים ונשרף בפעולת
טרור בבלד א-שיח' (תל חנן), 1938

הלוויית הרוגי מאורעות 1936 בגבעת
עדה, מסע ההלוויה עובר בסמטה בין
בית אפרתי לבית הכנסת המרכזי

קבר אחים של הרוגי מאורעות תרצ"ו-תרצ"ט
מתל אביב וסביבותיה, בבית הקברות
טרומפלדור (2006)

משטרת היישובים העבריים:

בימי המאורעות נרצחו מאות יהודים ברחבי הארץ. דבר זה היה המזרז להקמת משטרת היישובים העבריים שהוקמה בשנת 1936.

כוח משטרתי זה הוקם בחסות שלטון המנדט הבריטי, כגוף חוקי להגנת היישובים העבריים מפני התקפות הערבים, כחלק מכוחות השמירה. הבריטים נענו בכך לדרישת הסוכנות היהודית, לאפשר שימוש בנשק חוקי להגנת היישוב היהודי.

אנשי הכוח נחשבו כ"שוטרים מוספים", דהיינו אנשי כוח עזר משטרתי, בהתאם לסמכות שהייתה נתונה למפקדי המשטרה הבריטית לגייס במידת הצורך שוטרי עזר. למתנדבים למשטרת היישובים ניתן הכינוי "נוטרים" או "גאפירים".

סמל הכובע "גפיר"

"נוטר" גפיר

כל מגויסי משטרת היישובים העבריים היו כפופים לארגון ההגנה וגויסו דרכו. מסתבר שגם אברהם היה מאלה שגויסו דרך ארגון ההגנה שבו היה חבר. המשכורת, הנשק והמדים ניתנו לנוטרים על ידי השלטונות בריטים. בחודש מאי 1936 גויסו עשרות הנוטרים הראשונים ונשלחו להגנת היישובים בעמק הירדן ובעמק יזרעאל, כשהם מצוידים בנשק מיושן וחובשים כובע אופייני לימי השלטון העות'מאני שנקרא "קולפאק".

קריאת גיוס לחיל הנוטרים

הנוטרים 1938

"נוטרים" ממשטרת היישובים העבריים

חיל "נוטרי הרכבת"

בהמשך שירותו של אברהם נוריאל, התגייס לגדוד "נוטרי הרכבת", אברהם הגיע לדרגת סרג'נט- סמל בגדוד זה.

"חיל" בנוטרות, שהוקם בקיץ 1938 לאבטחת קטעים רגישים בקווי מסילות הברזל, ששימשו מטרות פגיעה לכנופיות הערביות. בשנות המאורעות היו מרבית אנשיו יהודים, אולם במלה"ע ה-2 הוגדל מספר הערבים, וצומצם מספר היהודים.

החיל הוקם לפי דרישת הצבא הבריטי, למרות התנגדותה של ממשלת המנדאט, שחששה להצבת נוטרים יהודים במרחבים מאוכלסים בערבים. גויסו יותר מ-400 יהודים, בינהם היה גם אברהם נוריאל, והוטל עליהם לאבטח את מסילת הברזל חיפה-לוד.

הם הוצבו בתחנות הרכבת ואחר-כך גם במצדיות שנבנו לאבטחת גשרים ומעבירי-מים, וכן איישו לבדם, או יחד עם חיילים, קרוניות משמר (טרולי) שהיו מטרה להתקפות. יוסף רוכל- אבידר ממרכז הגנה נתמנה לקצין קישור לפיקוד הבריטי של החיל.

בחורף 1938/39 הוכפל היקף היחידה, והיהודים קיבלו גם את אבטחת המסילות לוד-מג'דל בדרום, וחיפה-צמח בעמקים. השרון נחשב לקטע הקשה ביותר, כי בו היוותה המסילה מעין גבול בין מרחב ההתיישבות היהודית ובין "ארץ המרד" (כדברי מ. שרתוק- שרת).

הצלחת החיל בביצוע משימותיו הוכיחה את יכולתם של יהודים להגן לא רק על יישוביהם, אלא גם לאבטח את מתקני הממשל ונתיבי התחבורה. בשנות מלה"ע ה-2 הוטלה על החיל אבטחת המסילה החוצה את סיני, אולם לתפקיד זה גויסו נוטרים ערבים. עד סוף המלחמה לא נותרו בו יהודים.

תחנת הרכבת עתלית עם שקי חול

במסגרת שירותו של אברהם בגדוד נוטרי הרכבת, הופקד כאחראי לסביבה המסוכנת של "קליקה הערבית".

קלקיליה הייתה על התוואי של מסילת הרכבת שנסללה במהלך מלחמת העולם הראשונה, ובמקום נבנתה תחנה כחצי קילומטר מזרחית לקלקיליה. התחנה בקלקיליה הייתה מהתחנות הקטנות מבחינת היקף הנוסעים, אך שירתה בהובלת משאות מפרדסי הסביבה של היהודים והערבים גם יחד.

במהלך המרד הערבי הגדול אירעו תקריות רבות באזור קלקיליה, בתחילה נגד מכוניות ולאחר מכן בעיקר נגד הרכבת.

בתקופה מסוכנת זו, מסר אברהם את נפשו ותפקד כאחראי על האיזור.

טנקים ומשוריינים מלווים רכבת

קרון בונקר מבטון מלווה רכבת נוסעים בימי המאורעות

מקרה אופייני, שהתרחש ב-3 באוגוסט 1938 על המסילה שבין קלקיליה וטולכרם, תואר על ידי נוטר ממשמר הרכבת:

"נסענו ב"טרולי" במהירות של 90-100 ק"מ [...] פתאום שמענו התפוצצות חזקה, הרגשנו זעזוע עצום... ומצאנו עצמנו יושבים, או שוכבים, על פסי הרכבת. היינו מזועזעים מעוצם המכה והרגשנו כאב בעצמות. [...] אולם בשעת החבלה לא היה מקום להרהורים, כיון שהכנופיה ששכבה במארב המטירה עלינו אש משני צדי מסילת הברזל".

(אברהם שמואל שטיין, עורך, הנוטר העברי: סיכומים וסיכויים (תרצ"ו-תש"ו - 1936-1946), תל אביב: הוצאת הוועד הארצי למען החייל היהודי, תש"ז - 1946, עמוד 78.)

רכב מיוחד לאבטחת מסילות רכבת על ידי הצבא הבריטי

נוטרי גדר הצפון

בהמשך עבר אברהם לגבול הצפון. אברהם היה מפקד מחלקת נוטרי "גדר הצפון". הוא מילא תפקידי בטחון אחראיים.

נוטרי גדר הצפון היו כוח של 300 נוטרים שרוכז, בחודשים מאי-יולי 1938, להגנת העובדים בהקמת גדר הצפון בגבול לבנון, וממסעף כביש הצפון עד לים כינרת.

הגדר נבנתה לפי תכניתו של צ'רלס טיגרט. לאבטחת המחנה, הפועלים במקומות העבודה ובשיירות רוכזו והושבעו כנוטרים חברי ההגנה: 200 מהם קיבלו שכרם מהממשלה ו-100 מחברת סולל בונה שבנתה את הגדר.

על המבצע הופקד קצין בריטי, ולעזרתו בא סרג'נט (סמל) שפקד על המקלעים. קוים שיתוף פעולה עם יחידות הצבא במרחב, שאבטחו את קטעי הגדר שהושלמו. הנוטרים ה"ממשלתיים" חולקו לשתי פלוגות.

בשלושת חדשי העבודה לא הצליחו הכנופיות לחבל בקטעי הגדר בבנייתם, והוסבו להן עשרות אבדות. מהכוח היהודי נהרגו שניים, ונפצעו שלושה. מבחינה צבאית היה זה מבצע ממושך, בהיקף גדודי, שנעשה ברובו במרחב עוין.

קטע מגדר הצפון
בשנות ה-30

בצדי קטעי הדרך הוקמו שש עשרה תחנות
משטרה.

העיתונאית ברכה חבס שנסעה בכביש מעט לפני
סיום הסלילה, התרשמה כי:

**"אחדות מתחנות אלו שוכנות עוד גם היום באהלי
צבא, בלתי מחוסנים כראוי בפני הסערה ובלתי
מוגנים כל צרכם בפני גשמים עזים, אך מרביתן -
בצריפים נאים, מצובעים יפה, בעלי יסוד מבוצר
וחצר גדורה עם עמדות בכל קצותיה. אף מגרש
מסוקל יפה וגנה ערוכה בטוב טעם לכל אחת
מהתחנות".**

כל תחנה מסוג זה שימשה למגורי 10 שוטרים:
ארבעה בריטים מהם מפקד תחנה בדרגת סרג'נט,
ארבעה יהודים ושני ערבים.

כשמונים נוטרים יהודים גויסו לצורך זה. אך
הצבתם של מאה אנשים בתחנות הפזורות על פני
דרך שאורכה עשרות קילומטרים רחוקה הייתה
מלפתור את הבעיה. השוטרים בתחנות התרכזו
בהגנה על עצמם, ולא הצליחו למנוע את ההברחות
או לאטום את הגבול.

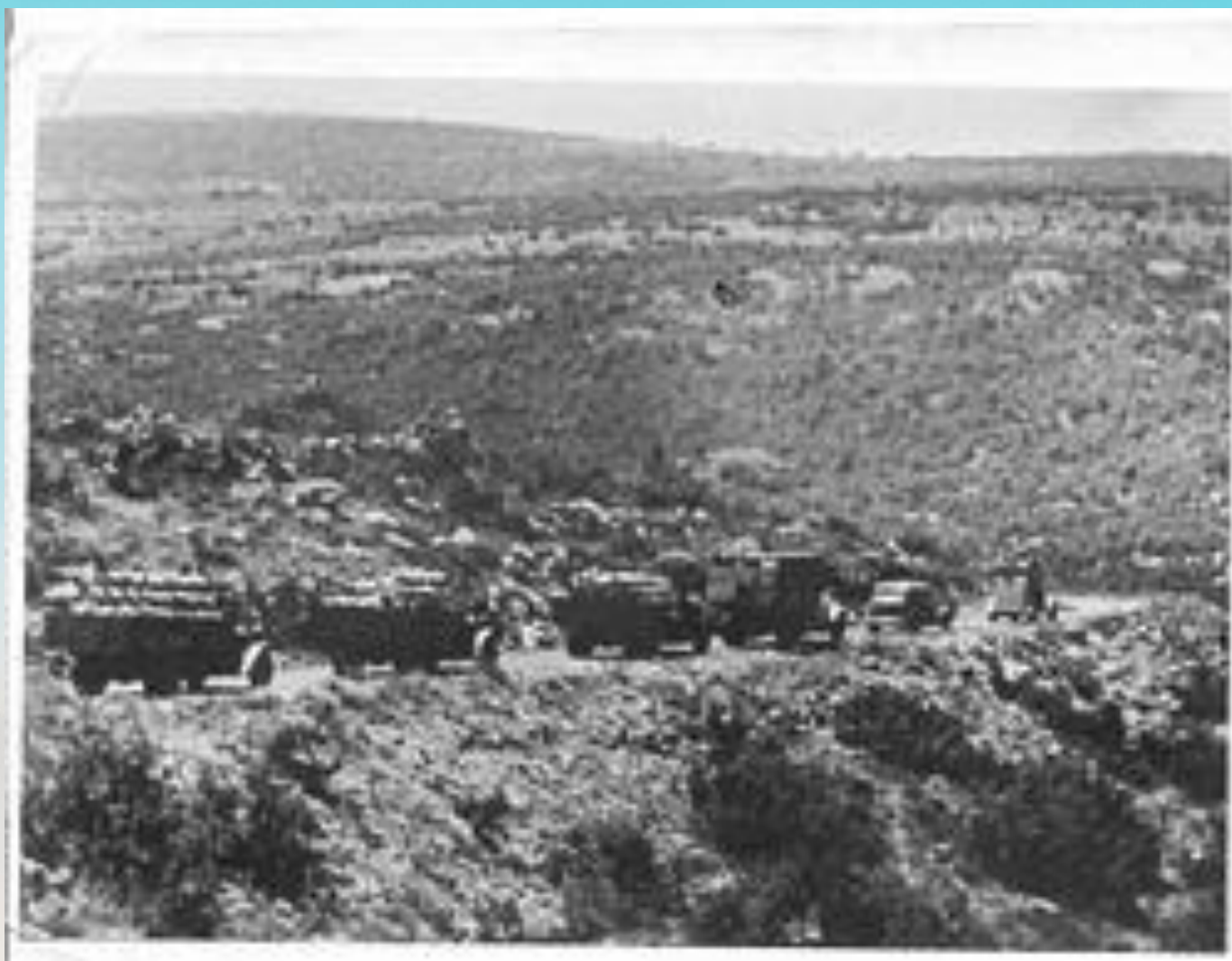

בניית גדר הצפון

הקמת גדר הצפון,
ביקור דוד בן גוריון
צילום שרלוטה וגרדה מאיר.
צילום: סולל בונה

פועלי סולל בונה מקימים את הגדר

הנפילה

הקמת הפלמ"ח:

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה החליטה הנהגת המוסדות הלאומיים על מדיניות של שיתוף פעולה עם הבריטים, למרות המדיניות העוינת למטרות הציונות, שנקבעה על ידי הממשל הבריטי.

הכוונה הייתה להשתתף במאמץ המלחמה של הבריטים נגד גרמניה הנאצית ובנות בריתה, תוך מאמץ לבנות יחידות צבאיות שתהיינה במסגרת הצבא הבריטי ותהיינה מבוססות על מתנדבים של כוחות ההגנה בארץ ישראל.

התגברות המתקפה הגרמנית בצפון אפריקה, המרד בעיראק, הידיעות על חדירת גרמנים לסוריה וידיעות על מטוסים גרמניים שהיו בדרכם לעיראק והצטיידו בסוריה, גרמו להגברת הלחץ מצד אנשי "צרפת החופשית" וראשי הישוב, שהיו בקשר עם הבריטים, לזרז את הפלישה לסוריה ולבנון.

פלמ"חניקים מפלוגה ב' שרים, 1941

הבריטים, באמצעות מנהלת המבצעים המיוחדים (E.O.S.) פנו למוסדות, לגייס יחידת מתנדבים מבני הישוב לפעילות קומנדו בעורף האויב.

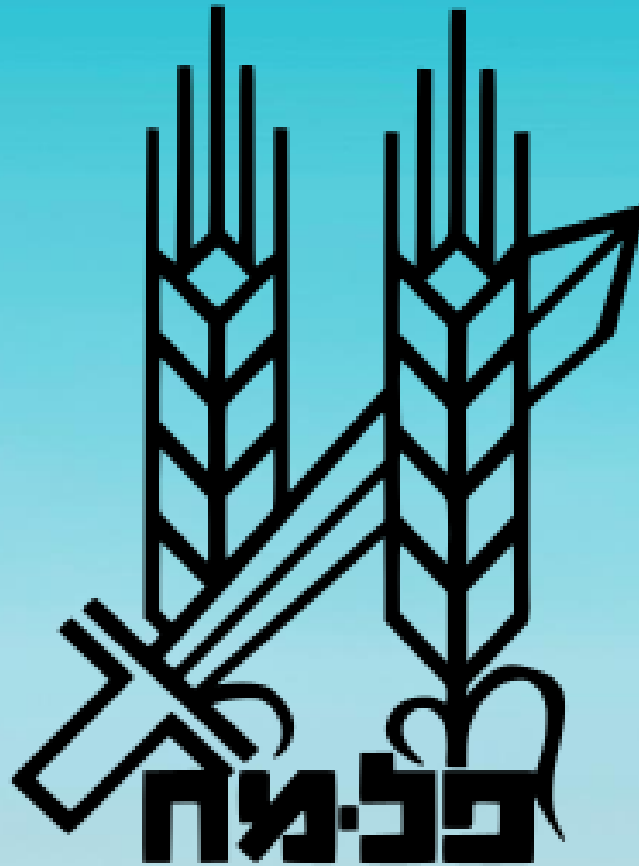
הנבחרים, היו מחניכי הקורסים לימאות של "ההגנה" חברי ה"נודדת" ו"פלוגות השדה".

כך הוקמו במאי 1941 פלוגות המחץ (הפלמ"ח) בפיקודו של יצחק שדה והוכנו לפעול נגד פלישת כוחות עויינים.

הפלמ"ח (ר"ת: פלוגות מחץ), היה הכוח הצבאי המגויס של ארגון "ההגנה", ששימש כצבא של המדינה היהודית שבדרך, בארץ ישראל בשנים 1941–1948.

פלמ"חניקים מסביב למדורה, 1944

סמל הפלמ"ח (עיצוב: אריה אלחנני)

העמק, אפריל 1948, ארכיון ההגנה

המנון הפלמ"ח

מילים: זרובבל גלעד

לחן: דוד זהבי

כתיבה: 1941

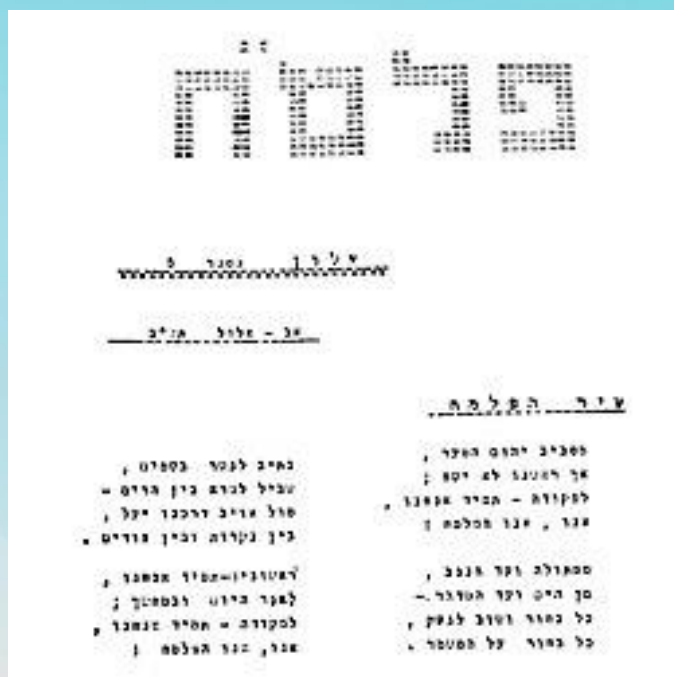
הלחנה: 1942

מסביב יהום הסער,
אך ראשנו לא ישח
לפקדה תמיד אִנְחָנו,
תמיד אִנוּ, אִנוּ הפלמ"ח

מטולה עד הנגב,
מן הים עד המדבר -
כל בחור וטוב - לנשק
כל בחור על המשמר!

נתיב לנָשֵׁר בַּשָּׁמַיִם,
שביל לִפְרָא בֵּין הַרִים,
מול אוֹיֵב דְרָכָנוּ יַעַל,
בֵּין נִקְרוֹת וּבֵין צוּרִים

ראשונים תמיד אִנְחָנו,
לאור הַיּוֹם וּבַמְחֹשֶׁךְ
לפקדה תמיד אִנְחָנו, תמיד
אִנוּ, אִנוּ הפלמ"ח.

"שיר הפלמח" בשער "עלון הפלמח"
קיץ תש"ב 1942

הבית הראשון מתוך המנון הפלמ"ח, חרוט באנדרטת
חטיבת הנגב (1968)

כ"ג יורדי הסירה:

הפעולה הראשונה והכושלת של פלוגות המחץ- הפלמ"ח, הייתה פעולת כ"ג יורדי הסירה, אשר יצאו בסירה לטריפולי בלבנון ב-18 במאי 1941, על מנת לפגוע שם בבתי הזיקוק.

המבצע התבסס על כוח שמנה 23 לוחמים שינחת מהים, בסירות קלות ויחבלו בבתי הזיקוק.

בין הלוחמים היה גם אברהם נוריאל, אברהם היה כבן- 28 בהצטרפותו ללוחמים.

צוות הספינה באימונים בים, מימין הקפטן כתריאל יפה

הצוות התאמן בבסיס שהוקם לצורך זה בביתני יריד המזרח בתל אביב.
הם עברו קורס במשך כמה חודשים, של לוחמי ים ויבשה, בשטח
התערוכה, בצפון תל אביב ואומנו בפעולות נחיתה וחבלה, בפיקודו של
אהרון ליזבסקי (לשם).

בתרגול על מודל באזור קיסריה, הושגו תוצאות יפות, והיה נראה כי הכוח
יודע את מלאכתו היטב.

יורדי הסירה באימון בשפך הירקון

מטרתם הייתה הרס בתי הזיקוק בטריפולי, בלבנון, שעלולים היו לספק דלק למטוסים הגרמניים שהחלו להתבסס בסוריה הנתונה תחת שלטון ממשלת וישי ועלולים היו לסייע בסיכול הפלישה המתוכננת ללבנון ולסוריה.

היעד נמצא במרחק קילומטר וחצי מחוף הים, ונשמר על-ידי משמרות סנגאליים.
על הגבעות החולשות על החוף ממערבו, הוקמה ואוישה סוללת תותחים.

אל הלוחמים, צורף משקיף ממנהלת המבצעים המיוחדים הבריטית - מייג'ור סר אנתוני פלמר.

בשעות הבוקר המוקדמות בכ"א באייר תש"א 18 במאי 1941 יצאה היחידה בסירת מוטור ממשלתית גדולה, בשם "ארי הים", Lion Sea, כשעל סיפונה שלוש סירות פלישה קטנות ומשדר אלחוטי

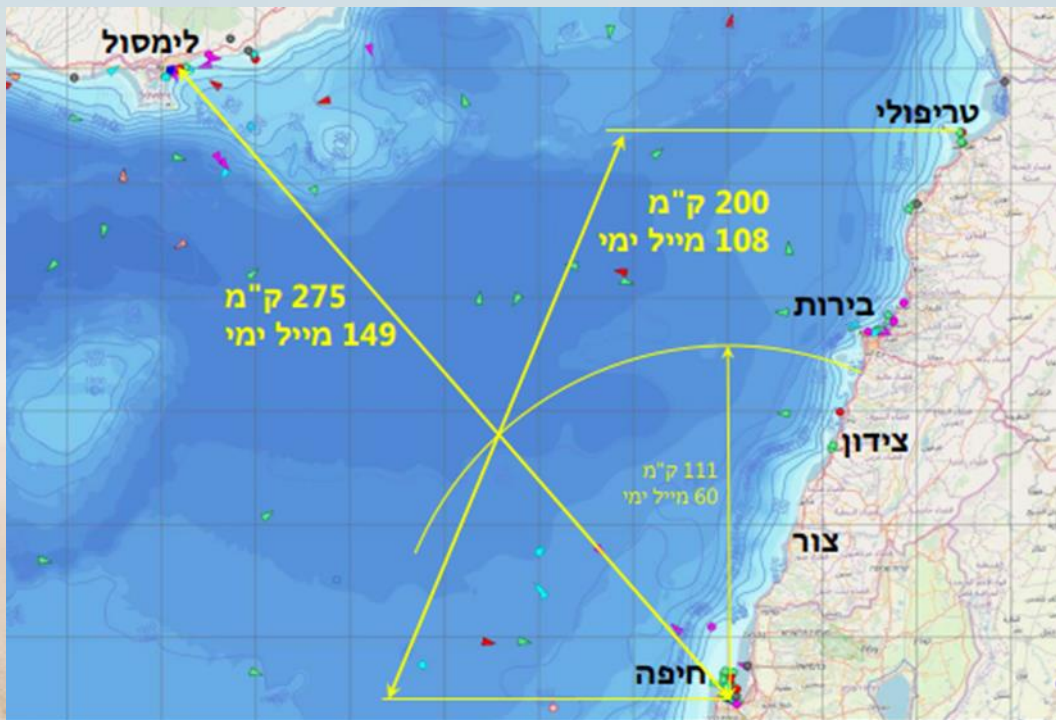
"ארי הים", הספינה בה הפליגו הכ"ג

באדיבות מוזיאון ההעפלה וחיל הים על שם דוד הכהן, חיפה

על סיפון "ארי הים"

הזירה

בצהרי היום, הקשר עם האנשים – נותק.

המשימה – לא בוצעה.

גורלם - לא נודע.

אובדן הכ"ג היה אבידה גדולה. מורשתם - הייתה למקור השראה.

ואלה שמות כ"ג יורדי הסירה :

צבי ספקטור - מפקד הפעולה;
 כתריאל יפה - מפקד הסירה;
 יצחק הקר - סגן מפקד הסירה;
 שמעון אוציטל, אריה ברזילי-אייזן, יעקב גורדון, אריה
 גלברד, אפרים ויימן, חיים וייסמן, שמואל חנוביץ,
 אריאל טמס, ברוך יעקבסון, מרדכי כהן, ישראל נורדין-
 נורד **אברהם נוריאל**, דוד נפחא, נריאל פגלין,
 מרדכי פלונצ'יק, יהודה צרנר, גרשון קופלר, מנחם
 קוראקין, זאב רוטמן ועמירם שוחט. ה-24 הוא הבריטי
 מיג'ור סאר א. פאלמר.

כ"ג (כ"ד) יורדי הסירה

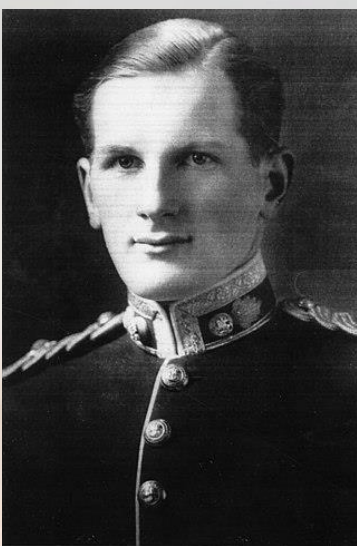
גֶשֶׁם בְּשָׂדֵה קֶרֶב / יְהוּדָה עֲמִיחִי/
מתוך קטעי קריאה ליום הזכרון, אתר יזכור

גֶשֶׁם יוֹרֵד עַל פְּנֵי רְעִי;
עַל פְּנֵי רְעִי הַחַיִּים, אֲשֶׁר
מְכַסִּים רְאֲשֵׁיהֶם בְּשִׂמְיָהּ -
וְעַל פְּנֵי רְעִי הַמֵּתִים, אֲשֶׁר
אֵינָם מְכַסִּים עוֹד.

ארוחת הערב האחרונה של הכ"ג לפני היציאה לפעולה.

מהמשתתפים בפעולה:

מייג'ור סר אנתוני פרדריק מארק פאלמר

צבי ספקטור,
מפקד פעולת הכ"ג

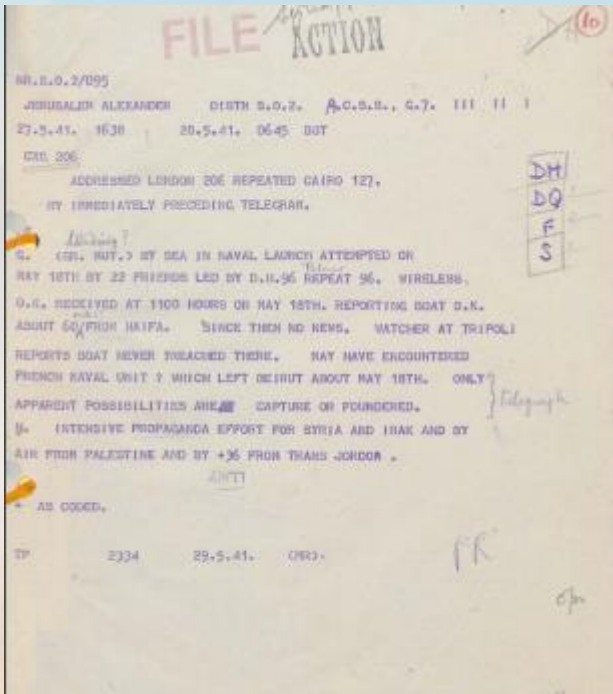

כתריאל יפה,
קברניט הספינה "ארי הים"

באדיבות מוזיאון ההעפלה וחיל הים על שם דוד הכהן, חיפה

על סיפון "ארי הים"

דו"ח על הקשר האחרון

- נשלח ב-27 במאי 1941 בידי מייג'ור K. Alexander, ראש מחלקת המבצעים, בנציגות SOE בירושלים, אל:
 - המבצעים המיוחדים של ה-SOE בלונדון (S.O.2).
 - סגן ראש ה-MI6 (A.C.S.S).

באדיבות TNA HS 3/211

19

דו"ח על הקשר האחרון עם יורדי הסירה

בגלל סודיות הפעולה וחוסר הוודאות לגבי גורל
האנשים נמנעה ה"הגנה" לדווח על היעלמות
הלוחמים למשפחותיהם במשך זמן רב. משה
שרתוק, ראש המחלקה המדינית של הסוכנות, ניהל
משא ומתן עם המודיעין הבריטי, ורק באוקטובר
1942 נמסרה למשפחות הנעדרים הודעה רשמית
מטעם הסוכנות.

מכתב לנושפות השכולות

למלך נוח המכתב שנשלח בשנתו לעשירות העבועה :

הסוכנות היהודית לא"י
המחלקה המדינית

ירושלים, יום בחפון השיג
21.11.42

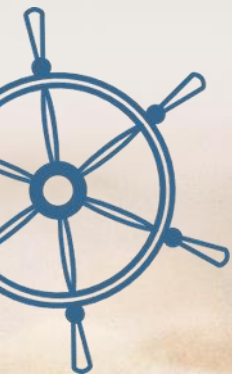
בראשית שנת 1941 נחבקה הסוכנות היהודית על ידי המפקדה הבריטית
הראשית במודח התוכן לגייס מספר מתנדבים נכחים לתפקיד צבאי בעת שהיה
מיון להפלת מומות האויב בסוריה לפני כיבושה בידי בעלי הכוח.
בגם היה בין אלה שנעמי לקראת התנדבו למעלה המתנדבים ידעו היטב
אז סייב השליחות ואת המטת המיונה כח.
ביום 18 במאי 1941 יצאה קבוצת מתנדבים עשרים ושלושה במספר. יחד
עם קצין בריטי מוסמך ומפקד לביצוע השליחות. כאן נעלמו האנשים והקבוצה
לא נודעו. שלמות הצבא המוסמכים גיוולו הקריות מושכות לגלוי התעלומה.
הסוכנות היהודית מצדה התאמצה אף היא לברר את גורל הקבוצה. כל המאמצים
האלה לא נשאו. לראשונה כל פרי.

בשם התמחדות הציונית העולמית והסוכנות היהודית לארץ ישראל הנני
מביע את ראשו לנו הגדול על שמכם. עם זה הננו נאים על גימיו הנהוד של
רוח גבורה והקרבה שמעמם כנגמם והניקה אתו לקרש עם ישראל בהחלצו
למלחמה נגד אויב נגמם.

הנני להוסיף כי אף על פי שהמכתב שנתקבל מהמפקדה הראשית אינו
מניח מקום להקוה כי מישהו מחברי הקבוצה נותר בחיים. הרי בשים לכ לעובדה
שכל חברי הקבוצה נחטבים לנעדרים ואין עדיין ראיה קובעתית להיותם חללים.
החלטנו לדחות כל פירמם על מעשה הקבוצה וכל המסד מימני להכריח עד לאתר
המלחמה.

מבטוד רב ובהסתתנות עמוכה
מ. שרתוק
הנהלת הסוכנות היהודית לא"י

המכתב שנשלח למשפחות השכולות

אברהם הניח אחרי שני הורים ושני אחים.

טוראי
אברהם נוריאל
בן חביבה ומאיר

הודעה נמסרה למשפחות / איזי מן (מקאמה) / (מתוך פרקי קריאה ליום הזכרון, אתר יזכור)

זאת הנקישה בדלת הפניסה... זה זמזום האינטרקום... זה הפעמון
במנגינתו... / ולכאורה, כמו תמיד. הרי בכל יום מישהו מגיע אל הסף -
כל אחד לעניניו, ובשעתו / וזה בשכונה ד... זה בבית קטן, בצל ארנים...
זה בשכון, קומה שלישית... / ופתאום הצלצול חד ודוקר, ומקפיץ...
והלמות הלב היא רעם - ורגע אחר-כך חרישית / וזה בדירה בקבוץ...
במעלה הגבעה, בקצה המושב... ובבית הגבוה, ליד הכפר / וזה אותו
הצליל, אבל באחת-עשרה בלילה הוא אחר - מרעיד... קר... מנכר... /
והצלצול שוב נשמע, ועכשו מהדהד בכל הבית, והנקישה מתחננת אל
הדלת / ומה שמזמין בכל יום לבוא ולהכנס, ברגע הזה הוא - פתאום -
אוברטורה של גרזן על בזלת / והמדים שנראים דרך העינית אומרים
הכל. בלי לומר מלה... אפלו לא הברה... / וברור: על סף הבית
מתדפקת לה, ברגע הזה, הבשורה המרה / ואין ספק - אם הם פה,
אז - זו אינה טעות... בפרוש קרה דבר... / וגל של צמרמרת עובר
כחשמל, והרעד יורד לכתפיים... לבית הסזה... לחדרי הלב... ולופת
ונושה בצנאר... / והזעה הקרה... והחשך בעינים... והרגלים שלא
מצליחות לזוז... והגוף מכה קר וחם... / כמו חדרה לתוכו חרב חדה...
כמו הכה בכנייה של עופרת... כמו צלל, ברגע, אל תוך תהום... /
ואחר-כך המלים שאיש אינו רוצה לשמע, לעולם. המלים האלה,
החדות. החותכות / ועכשו כבר אומרים ברדיו: הודעה נמסרה
למשפחות //

הוֹדְעָה נְמִסְרָה לְמִשְׁפָּחוֹת. לְמִשְׁפָּחָה שֶׁהִמְתִּינָה שְׂיָבוֹא... שֶׁכָּבֵר חֲכָתָה
לוֹ עִם מִתְנַת הַשְּׁחָרוֹר... / לְמִשְׁפָּחָה שְׂרָשִׁית, שֶׁכָּבֵר שְׁלֵמָה מְחִיר נוֹרָא
בְּאוֹתוֹ יוֹם כְּפוֹר... / לְמִשְׁפָּחָה שֶׁהֶאֱבָא נֶפֶל בְּפַעֲלַת תְּגִמּוּל... וְהֶאֱחִין,
שֶׁקְרוּי עַל שְׁמוֹ, נִהְרַג בְּגוֹלָן... / וּבְנֵי הַדּוֹדִים שֶׁכְּלוּ גַם הֵם: בֶּן, מֶלֶךְ
הָאָרֶץ, בְּתַעֲלָה... וּבֶן שְׁנֵי, יָפָה תֵּאֵר, בְּמִטְעַן הַחֲבֵלָה... / הוֹדְעָה נְמִסְרָה
לְמִשְׁפַּחַת עוֹלָם, שֶׁעוֹד לֹא הִפִּירָה אֶת הָאָרֶץ וְשִׁבִילֶיהָ - אֲבָל עֲכָשׁוּ
אֲבָדָה אֶת הַבֵּן הַצֵּעִיר... / לְמִשְׁפָּחָה שֶׁסָּבָא נִסְפָּה עִם כָּל אֲחָיו בְּשׂוֹאָה,
אֲבָל כָּל כֶּף קוֹתָה שְׁבָאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַשְּׁמֵשׁ תֵּאִיר... / לְמִשְׁפָּחָה שֶׁל
חֲקֵלָאִי... אוֹ פּוֹעֲלַת בְּמִפְעַל הַיְצוֹר... וּפְקִיד בְּכִיר, אוֹ מוֹרָה לְטִבֵּעַ וְנִגַּן
כְּנוֹר... / כָּלֵם רָאוּ מִסְבִּיב אֶת הַמְּלֶאךָ הַלְבֵן, וְהִתְפַּלְלוּ: "לֹא, לֹא עוֹד...
לֹא כָּאֵן... אֱלֹהִים, אֵל תִּקַּח לָנוּ אֶת הָאוֹר" / כָּלֵם כָּל כֶּף דָּאָגוּ, אֲבָל
קוּוּ שְׁבִסוּף הַשְּׁבוּעָה... וְאַחֲרֵי הַמְּלַחְמָה... וּבְכָלֵל - שֶׁהִילָד יִחְזֹר / וְשֶׁאֲבָא,
שֶׁיֵּצֵא כָּל שְׁנָה לְמִלּוּאִים... שֶׁכָּבֵר רָאָה אֶת כְּדוּרֵי הַמּוֹת מוֹל עֵינָיו...
שֶׁהִבִּיא חֲבָרִים מִן הַקְּרֵב... / יָשׁוּב - וְלֹא יִלְכוּ עוֹד בְּשִׁבִיל הַהוּא,
מֵאַחֲרֵי הַבְּרוּשִׁים... וְלֹא יִלְכוּ - כָּלֵם - בְּמִסְעֵ אַחֲרָיו //

הוֹדְעָה נְמִסְרָה לְמִשְׁפָּחוֹת. וּבְדֶרֶךְ כָּלֵל, בְּלִי מְלִים... בְּדֶרֶךְ כָּלֵל, הַלֵּב
כָּבֵר חֲשֵׁשׁ מִן הַנוֹרָא... / וּמָה נוֹתֵר לוֹמֵר - וּמָה נִשְׁאָר - רַק הַהוֹדְעָה
הַנוֹקְבֵת. הַקְּצָרָה / כֶּף בְּדִיּוֹק, כֶּאֱשֶׁר מוֹדִיעַ הַנִּפְגָּעִים עוֹבֵר עַל פְּנֵי
הַשִּׁבִּיל... פּוֹתַח אֶת הַשְּׁעָר... מְצַלְצֵל בְּפַעֲמוֹן, אוֹ נוֹקֵשׁ בְּדֶלֶת... /
וְאַחֲרֵי-כֵן, הַבְּשׂוֹרָה - בְּעִקְבוֹתָיו - נִכְנָסֶת אֶל הַבַּיִת, וּמִכָּה וּמִהֲדָדֶת.
וּמִרְעִידָה. וּמִטְלִטְלֵת / הָרִי לֹא צָרִיךְ לוֹמֵר לְאִמָּא שׁוּם דְּבָר, כֶּאֱשֶׁר הוּא
עוֹמֵד מוֹלָה / וּבְרוּר הַפֶּל. בְּרוּר. הַבֵּן נֶפֶל... הוּא לְעוֹלָם לֹא יִחְזֹר...
הַמִּשְׁפָּחָה, עֲכָשׁוּ, שֶׁכּוֹלָה... / וְלֹא עוֹד חִיּוּךְ... לֹא עוֹד הַחֲבוּק...
הַכְּבִיסָה... הַחֲבָרִים... הַגִּיטָרָה וְהַפִּדוּרְגָל... / וּמִחֵר יִלְכוּ בֵּין הַטוֹרִים
וְהַשׁוֹרוֹת, וּבְכַחַל לֵבָן - וּבְשִׁחַר - יַעֲטֹף אוֹתוֹ הַדְּגָל / לֹא עוֹד שְׁמִחָה. לֹא
מִחֵר. לֹא עֵתִיד. רַק שְׁבָרִים וְרִסְסִים פּוֹצְעִים שֶׁל חִלּוּם... / וּבְמִקּוֹם
"הֵי, מִתּוֹק... " וְ"הֶאֱכַל מוֹכֵן... " יֵאֱמָרוּ עָלָיו "יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ...
" וְ"יִנוּחַ עַל מִשְׁכְּבוֹ בְּשִׁלּוּם" / וּמִשְׁקֵפֵי הַשְּׁמֵשׁ יִסְתִּירוּ אֶת הָעֵינַיִם הַבוֹכוֹת/
וְהַכִּי הַחֲנוּק יִשְׁמַע עִם אִנְשֵׁת הַרוּחַ... וְתִרְוָה הַאֲדָמָה אֶת הַדְּמָעוֹת
הַמְּלוּחוֹת... / - - כֶּף, אַחֲרֵי שֶׁהוֹדְעָה נְמִסְרָה לְמִשְׁפָּחוֹת //

החיפושים אחריהם וחקירות מה עלה בגורלם התנהלו מיד
לאחר שנותק הקשר ולאורך השנים, כולל בעיון במקורות
בריטיים וצרפתיים.

החוקר ד"ר שלמה בן אלקנה, שהתמחה בפענוח תעלומות
של נעדרים, הקדיש גם הוא מאמץ רב לחקירת היעלמות
אנשי ספינת ה-כ"ג.

בשנת 2000 יזם משרד הביטחון חקירה מחודשת שנמשכה
עד שנת 2007. במסגרת המחקר נחשפו בפני החוקרים
מסמכים מהארכיונים בצרפת ובריטניה.

המסקנה ממחקר זה הייתה שלצרפתים לא היה מידע בנוגע
להעלמות אנשי הכ"ג, וככל הנראה הספינה התפוצצה רחוק
מהחוף מסיבה לא ידועה.

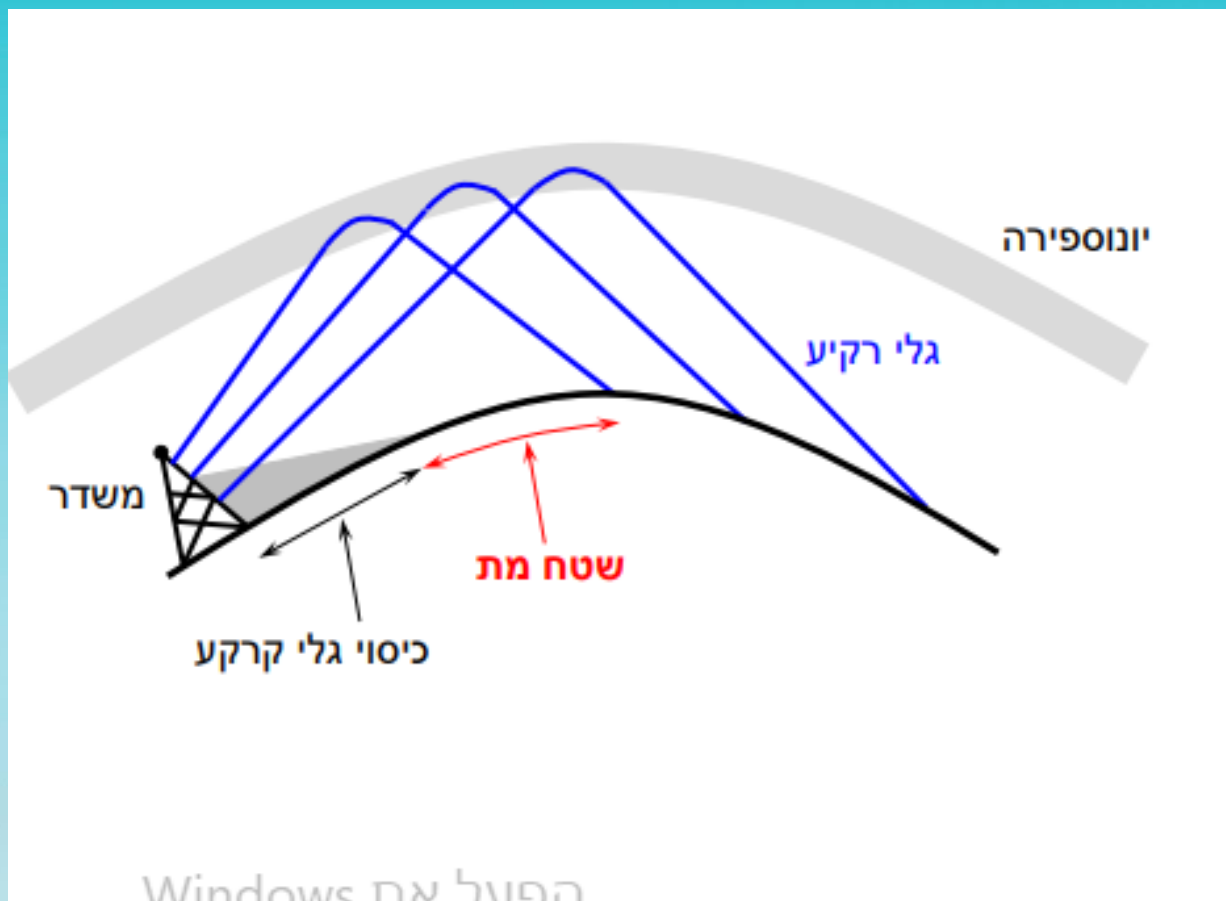

**מטוסי
בלנהיים IV
מעל חוף
סוריה,
1941**

באדיבות
Imperial War Museum

25

חיפושים לאיתור יורדי הסירה

הפעול את Windows
 הערכה של מקום השטח בו קרה האסון

סירה אחות מאותו דגם של ארי הים, בנמל יפו, שוטרים בריטיים על סיפונה

הנצחה

מקום קבורתו של אברהם נוריאל לא נודע

אבן לזכרו הוצבה ב בית העלמין הבריטי בריטניה-
ברוקווד

חלקה: Addenda Panel

ת.נ.צ.ב.ה

הנצחת אברהם נוריאל ז"ל:

המשפחה הנציחה את זכרו על-ידי הקמת ספריה
על שמו באחד מבתי-הספר לטעוני טיפוח
בירושלים.

שמו הונצח גם בספר "מתן בסתר".

מההנצחות באתר יזכור:

אברהם נוריאל היה חלק מיסודות הצבא של המדינה שבדרך הוא יצא למשימה, לא חזר ממנה ומקום קבורתו לא נודע.
יהיר זיכרו ברוך

אמיר פאר
11 אפריל 2021

לזכרו של לוחם שהיה אגדה בבית המשפחה.
יהי זיכרו ברוך לעד

אמיר פאר
1 מאי 2022

הוי אמא שלי

מילים: ג'ק ילן
תרגום/נוסח עברי: לא ידוע
לחן: ג'ק ילן, לב פולק

שיר זה לפי חלק מהעדויות, חובר לזכר אחד מכ"ג יורדי הסירה:

געש הים, רעש פתאום
רעם מוקש אויב
ובספינה הלם הלום
ורעש בלי רחם

ירדה ספינה אלי תהום
שקעה במצלות
עתה עזבו את החיים
הרבה נשמות

הוי, אמא שלי...

הורם עגנה של הספינה
חרקו שלשלאות
ואל הים יצאה ספינה
הרחק אל הטרדות

על הספון עמדתי
לבי עלי דוי
כי שם על חוף מולדתי
עמדה היא בלקתה

הוי, אמא שלי
עתה ידעתי מה הנך!
הוי, אמא שלי
עתה ידעתי מה ערכך!
בלב הים נגלה לי סוד
כי חטאתי לך, אמי
אך לא יכלתי גלות לך זאת
כי לא היית שם עמדי
זכור זכרתי
מסירותך בילדותי
כיצד גדלתיני
ונחמתיני בחל"י
ואם אשוב בשלום
מן הקרב אליך
לרגליך אכרע
אנשק פניך
כי רק את לי אחת, אמא
אמא שלי שלי.

הנצחות כלליות לכ"ג יורדי הסירה וביניהם אברהם נוראל :

זכרם של יורדי הסירה הונצח בדרכים רבות. ביום שישי, 17 במאי 1946, חמש שנים לאחר יציאתם של כ"ג יורדי הסירה להפלגתם האחרונה, פורסמו בעיתונות היישוב דפים ובהם תיאור גבורתם, בידי יצחק שדה, תמונותיהם ופרטים ביוגרפיים על כל אחד מהם.

שלוש אוניות מעפילים נקראו על שמם: כ"ג יורדי הסירה".

אוניית המעפילים – כ"ג יורדי הסירה

אוניית המעפילים
"עמירם שוחט"
ע"ש יורדי הסירה

אונייה ע"ש כתריאל יפה מיורדי הסירה

ב-22 במאי 1957 נחנכה האנדרטה לזכר כ"ג יורדי
הסירה בסמוך לגן הנעדרים בבית הקברות הצבאי
בהר הרצל בירושלים ובה מתייחדים עם זכרם.

האנדרטה לזכר כ"ג יורדי הסירה
בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים

במוזיאון ההעפלה וחיל הים נמצאת סירת האימונים
"דב הוז" וסיפור יורדי הסירה מונצח לידה.

כמו"כ ברבות מערי ישראל נקראים רחובות על שם
כ"ג יורדי הסירה.

בשנת 1968 הקדים בית הספר לקציני-ים עכו לשמו
את זכרם ומאז הוא נקרא כ"ג יורדי הסירה - בית
הספר לקציני ים עכו.

סיפור יורדי הסירה מועלה מחדש בבית הספר מדי
שנה בשבוע של 18 במאי.

ביה"ס לקצינים בעכו ע"ש כ"ג יורדי הסירה

**עיריית תל אביב הציבה לוחית זיכרון לכ"ג יורדי
הסירה ולקצין הבריטי בטיילת אוסישקין על גדות
נהר הירקון.
בשנת 1991 נחנכה אנדרטה לזכרם בגינה
מטופחת בשיכון למד בין רחוב יהודה בורלא ודרך
נמיר.**

לוח ציון לכ"ג יורדי הספינה
על גדות נהר הירקון בתל אביב

אנדרטה בשיכון למד בתל אביב
לזכר כ"ג יורדי הסירה

אנדרטה בבית הקברות הצבאי ברוקווד, שבה הונצחו שמות הכ"ג

שלט הנצחה על גדות הירקון בו נראים אחדים מהנופלים

אנדרטה לכ"ג יורדי הסירה
ירושלים (הר הרצל)

גלעד למתנדבי היישוב העברי
במלחמת העולם השנייה שנפלו בנכר
ירושלים (הר הרצל)

גן הנעדרים ירושלים (הר הרצל)

קיר זיכרון לכ"ג יורדי הסירה עכו

לאורך כל הדרך רואים את מסירותו וגבורתו של
אברהם.

אברהם נתן את כל כולו, במסירות ללא גבול למען
עמו ומולדתו. ואפילו את נפשו מסר בשעה שיצא
להגן על העם.

יזכור ללוחמים - ס.יזהר

נזכור אחים ורעים,
אשר יחד יצאו עימנו
בפלוגות הלוחמים.
אנחנו חזרנו והמה לא ישובו עוד.
גלים-גלים עלו, שטפו וחזרו המה נותרו
על החוף אין שוב.
צעירים יצאו וחסונים, נאים ותמירים
כצמח השדה, עד שהשיגתם העופרת,
ורסיסי המוות קטלום.
איש אחר איש נשמטו ונפלו בשדות,
כל בן לאימו, כל אב לילדיו,
כל אוהב לאוהביו - מלוא כל הארץ.
פלוגות וגדודים של צעירים חסונים
ותמירים כצמח השדה -
לחיים ולא לכליה, לאהבה, לעבודה,
לחיוב - לתת ברכת שלום בארץ.
כך נזכור את הנופלים,
אשר אינם עימנו פה היום.

טוראי
אברהם נוראל
בן חביבה ומאיר

מתנדבי הישוב לצבא הבריטי

נפל ביום כ"א באייר תש"א (18.05.1941)
בן 28 בנופלו

מקום קבורתו לא נודע
אבן לזכרו הוצבה ב בית העלמין הבריטי בריטניה-ברוקוד

זְכוֹר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבְנוֹתָיו הַנְּאֻמִּים וְהַאֲמִיצִים,
חִילֵי צָבָא הַהֹגְנָה לְיִשְׂרָאֵל,
וְכָל לִוְחָמֵי הַמַּחְתָּרוֹת וְחֲטִיבוֹת הַלְּוִחָמִים בְּמַעֲרֻכֹת הָעַם,
וְאֲנָשֵׁי קְהֵלוֹת הַמּוֹדִיעִין, הַבְּטָחוֹן, הַמְּשַׁטֵּרָה וְשְׂרוֹת בְּתֵי הַסֵּהָר,
אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמַלְחָמָה עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל,
וְכָל מִי שֶׁנֶּרְצָחוּ בְּאֶרֶץ וּמְחוּצָה לָהּ בְּיַד מְרַצְחִים מֵאֲרֻגּוֹנֵי הַטְּרוֹר

זְכוֹר יִשְׂרָאֵל וְיִתְבָּרַךְ בְּזִרְעוֹ וְיֵאָבֵל עַל זֵיו הָעֲלוּמִים
וְחֲמִדַת הַגְּבוּרָה וְקִדְשַׁת הַרְצוֹן וּמְסִירוֹת הַנֶּפֶשׁ
שֶׁל הַנְּסָפִים בְּמַעֲרֻכָה הַכְּבֵדָה.

יְהִי חֲלָלֵי מַעֲרֻכֹת יִשְׂרָאֵל עֲטוּרֵי הַנְּצָחוֹן
חַתוּמִים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דּוֹר.

זְכוֹר

דברי הכותבות:

כתיבת האלבום אמנם הייתה פרויקט שדורש הרבה מאמץ: חיפוש החומר, צלילה לנבכי העבר, הכרות עם החלל וסיפור חייו וחקירת כל עניין הקשור אליו...

לאורך התהליך של כתיבת האלבום: איסוף החומר, העיבוד, חיפוש התמונות והכתיבה שאחריהם נהיה אברהם נוריאל כחלק מחיינו, התחברנו לדמותו ולפועלו, ולמדנו ממנו דוגמא לחיים.

דוגמא למסירות, לעוז וגבורה, היציאה למלחמה והגנה על עמו, מסירת נפשו (תרתי משמע...) למען הכלל וכל חייו שבעצם היו הקרבה עצמית, כל זה הוא מודל לחיקוי והערצה.

הסיום הטראגי ושובר הלב של חייו נגע מאוד לליבנו, ואיחולינו שינוח בשלום.

זכינו להיות חלק בהוצאת ספר הזכרון על אברהם נוריאל ז"ל.

יהי זכרו ברוך.

